

відповідь (він любив своїх рідних, хоча ті вважали дитину тягарем, хрестом, який треба нести, і не приховували цього).

Г. Грасс у своєму романі свідомо та надзвичайно влучно підбирає власні назви та апелятиви для іменування персонажів. Усі вони виконують номінативну функцію, а більшість з них — різні види стилістичної: описову, соціологічну, локалізаційну, характеристичну, експресивну, алюзивну та символічну.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бияк Н. Я. Особливості найменувань осіб в українській художній прозі та збереження їх функцій у німецькомовних перекладах // [автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова”]/ Івано-Франківськ, 2004. 19 с.
2. Карпенко Ю. А. Специфика имени собственного в художественной литературе // Onomastica. Т. 31. / Warszawa, 1986. С. 6 – 22.
3. Grass G. Die Blechtrommel / Frankfurt am Main : Fischer Bücherei, 1960. 281 S.
4. Förstemann E. Altdeutsches Namenbuch – Band I: Personennamen / Bonn : P. Hanstein, 2. Auflage, 1900. 1700 S.

Лейбич Ярина

Науковий керівник – канд. пед наук Головацька Юлія

ВИЗНАЧЕННЯ ТА ПОНЯТТЯ МАНІПУЛЯЦІЇ

Визначення маніпуляції у словнику Мерріам-Вебстер полягає в тому, щоб «вміло керувати або використовувати» та «контролювати ... хитрими, несправедливими або підступними засобами, особливо для власної вигоди» («to manage or utilize skillfully» and «to control ... by artful, unfair, or insidious means especially to one's own advantage»). Словник визначає засоби масової інформації як «систему та організації спілкування через яку інформація поширюється на велику кількість людей» («the system and organizations of communication through which information is spread to a large number of people») [6]. Отже, маніпулювання засобами масової інформації можна визначити як «керування системою та організаціями заради власної вигоди». Хоча в минулому маніпулювання засобами масової інформації трактувалось по-різному, це юридичне визначення терміна може бути одним із найбільш повних і всебічних: «акт створення іміджу чи аргументу, що сприяє певним інтересам». Це юридичне визначення доповнює визначення, що маніпулювання засобами масової інформації може включати використання «логічних помилок та прийомів пропаганди», а також «придушення інформації чи точок зору». Нарешті, у законодавчому визначенні США сказано: «Його часто використовують як потужний інструмент для маніпулювання масами за допомогою сучасних технологій». У цьому дослідженні термін маніпулювання ЗМІ означає «використання платформ соціальних медіа для поширення оманливих або неточних дезінформацій».

ЗМІ відіграють важливу роль у сучасному суспільстві. Це потужний ресурс, який використовують політики, відповідно це сприяло створенню такого явища, як політична мова. В результаті інформаційне поле стало дуже суперечливим і створило набір різноманітних уявлень одного і того ж явища, реальності чи події, часто взаємно виключаючи одне одного.

Яскравим прикладом маніпулятивного дискурсу є політична мова, тому вважаємо за доцільне проаналізувати її. Політична мова являє собою спеціальну знакову систему, призначену для політичного спілкування. Це не прерогатива професійних політиків чи державних службовців, а ресурс, відкритий для всіх членів мовної спільноти та пов'язаний із певним використанням публічної мови як засобу переконання та контролю. Політичну мову можна визначити як підсистему національної мови, призначену для політичного спілкування, включаючи пропаганду деяких ідей, емоційний вплив на громадян та їх подальшу мотивацію до певних політичних дій, розвиток громадського консенсусу. Політична мова є загальнодоступною, оскільки вона знаходиться між двома полюсами: функціонально обумовленою спеціальною мовою та сленгом певної групи з властивою їй ідеологією. Тому політична мова повинна бути доступною для розуміння відповідно до цілей пропаганди та орієнтована на певну групу з якихось історичних, соціальних та психологічних причин. Іншими

словами, політична мова позбавлена власності «таємної мови». Вона не містить конкретного лексикону, невідомого та незнайомого деяким членам суспільства. Таким чином, мова стає політичною через зміст переданої інформації та обставини, за яких відбувається розповсюдження інформації та функцій. Політична мова — це політична реальність, оскільки мова є не лише інструментом опису деяких подій, але й їх частиною, яка має сильний вплив на формування їхньої цінності, сприяючи формуванню політичних ролей, визнаних політиками та суспільством загалом. Очевидно, що політична мова являє собою невід'ємну частину політичної комунікації, оскільки певна мовленнєва діяльність, орієнтована на пропаганду тих чи інших ідей, емоційний вплив на громадян країни та їх мотивацію до певних політичних дій задля розвитку громадської згоди, прийняття та виправдання соціально-політичних рішень в умовах множинності точок зору в даному суспільстві.

На думку А.П.Чудінова, існує чотири види політичної комунікації:

1) службова (внутрішня, бюрократична) політична комунікація, орієнтована на взаємодію всередині урядових чи державних установ;

2) політична комунікація в публічній політичній діяльності, орієнтована на різні верстви населення, будучи формою здійснення професійної та громадської роботи політичних лідерів та активістів;

3) політичне спілкування, яке здійснюється журналістами та орієнтоване на масову аудиторію у формі інтерв'ю, аналітичних статей у газетах, написаних журналістами, політологами та / або політиками;

4) політична мовленнєва діяльність «пересічних» громадян (не професіоналів у галузі політичної комунікації), участь у мітингах, демонстраціях тощо [2].

Отже, очевидно, що відмінною рисою політичної комунікації є її масовий характер. Це пояснює, чому політична мова застосовується до різних типів впливу: переконання, контроль, маніпуляції, а засоби масової інформації стають її безпосереднім засобом реалізації та реалізації. Обговорюючи засоби масової інформації та їх вплив на маси, слід зазначити, що в постіндустріальному суспільстві сила знань та інформації стає переважаючою в соціальному управлінні, затьмарюючи вплив державного примусу. Урядовий, силовий примус замінюється інформаційним впливом та психологічним примусом. Духовна сфера суспільства зазнає безпосереднього впливу інформаційного середовища, деструктивні зміни у вигляді спотворених етичних стандартів та критеріїв, неадекватні соціальні стереотипи та твердження, помилкові цінності впливають, у свою чергу, на стан і процеси у всіх основних сферах суспільного життя. Відмінною рисою сучасного світу, здається, є перехід до нового якісного стану суспільства, що характеризується різким збільшенням інформаційних процесів та створенням цілої галузі виробництва інформації.

Можна припустити, що суспільство XXI століття переходить до якісно іншої форми свого існування — до інформаційної цивілізації. ЗМІ становлять специфічний соціальний інститут, тобто звернення до суспільства в процесі масової інформаційної підтримки його функціонування. Це створює своєрідний інформаційний аналог соціальної інституційної діяльності у всіх їх проявах. Початковою функцією засобів масової інформації є передача інформації. Аналіз інформації, що передається через засоби масової інформації, робить очевидним невелику кількість відправників інформації та велику кількість її одержувачів. Враховуючи, що будь-яка влада потребує більш опосередкованих форм та засобів комунікації між її носіями, виконавцями владної волі та громадянами, можна відзначити, що засоби масової інформації є потужним регулятором громадської думки, що здійснюється шляхом передачі інформації до своєї великої аудиторії. ЗМІ завжди були важливою частиною людського життя [1].

Науково-технічний прогрес став спонуканням до його розвитку, і як результат — до психологічних засобів впливу на людей. Останнім часом поле для роботи з громадською думкою зросло в сотні разів. Знання в галузі психології та PR пішли глибше. Усі перелічені факти сприяли появі терміна «маніпуляція». Слід зазначити, що термін «маніпуляція» (*manipulus*) походить від латинських слів, що означають: а) жменька (*manus* — «рука», а *pie* — «наповнювати»), б) невелика група, жменька (*manus + pi*) [5].

Друге значення цього слова використовувалося для позначення невеликої групи солдатів (близько 120 осіб) у римській армії. Зазначається, що в деяких європейських словниках

«маніпуляція» у загальному значенні визначається як поводження з предметами з якимись спеціальними цілями та намірами; як ручне управління та маніпуляції, зроблені руками, — тобто ручні дії. Використання цього терміна тісно пов'язане із зазначеним значенням «маніпуляція» як вмлі дії за допомогою важелів, зроблених руками. Важелі та ручки досить часто називають також маніпуляторами. В результаті процесу механічного ускладнення імітатори та штучні замітники рук стали називатися маніпуляторами як спеціальні пристосування для важкого переміщення речей з дистанційним управлінням (наприклад, для завантаження та розвантаження ядер з ядерним паливом). Усі ці розширення значень сприяють появі сучасного переносного значення слова «маніпуляція» як спритного поводження з людьми як з предметами та речами. Згідно з аналізом деяких європейських словників, ми можемо спостерігати сучасну тенденцію визначення слів з коренем «manipulat» у першому значенні як щось пов'язане з контролем чи впливом для власних цілей, і лише друге значення включає поняття «робота руками».

Свобода розповсюдження інформації стала основним принципом соціальної атомізації та встановлення ліберального порядку життя. Таким чином, прийняття подібних ідей стало культурним та духовним зрушенням, що має велику цінність. Засоби масової інформації перетворюються на головний інструмент розповсюдження та трансляції цих повідомлень, які закликають впливати на суспільну свідомість.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Литвинчук О.М. Причини виникнення маніпуляції у педагогічному спілкуванні. Наукові записки Інституту психології імені Г.С. Костюка АПН України, за ред. академіка С.Д. Максименка. К.: Главник, 2005. Вип. 26, в 4-х т. Т. 2. 508 с.
2. Чудинов А. П. Ч-84. Метафорическая мозаика в современной политической коммуникации: Монография. Урал. гос. пед. ун-т. Екатеринбург, 2003.
3. Chernyavskaaya, V.E. (2006). Discourse of power and power of discourse. Speech Impact Problems [Discourse of power and power of discourse. Problems of speech impact], Moscow, Nauka Publ., 136 p.
4. Chilton, P. (2008). Political Terminology. In Karlfried Knapp and Gerd Antos (eds.). Handbook of Communication in the Public Sphere. Handbooks of applied linguistics Vol.4. Berlin: Walter de Gruyter GmbH & Co.
5. Day, N. (1999). Advertising: Information or Manipulation?, Springfield, NJ: Enslow.
6. Dictionary by Merriam-Webster. Електронний ресурс. <https://www.merriam-webster.com/>
7. Dyorina, N., Savinova, T., Zalavina, T., Zerkina, N., Kisel, O., et al. (2017). Polydiscursive Space: the Word, the Text, the Communication. Magnitogorsk: NMSTU.

*Коваль Ірина
Науковий керівник – доц. Чумак Галина*

СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ АВТОРСЬКИХ ВЛАСНИХ НАЗВ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У сучасній лінгвістиці власні назви часто визначаються як номінативні лексичні одиниці на відміну від загальних назв, які вважаються одиницями, що позначають предмети. У власних назвах на першому місці стоїть функція номінативна. Окрім того, назви людей (антропоніми) і географічні назви (топоніми) не є первинними лексичними одиницями по своєму походженню, оскільки вони утворені на базі загальних назв.

Власна назва — завжди реалія. У мові вона називає щось, що дійсно існує або вигаданий об'єкт думки, особу або місце, єдині у своєму роді і неповторні [8, с. 215]. У кожному такому імені зазвичай міститься інформація про локальну і національну приналежність означеного ним об'єкту.

Актуальність нашої статі полягає у певній проблемності відтворення авторських власних назв засобами цільової мови, що зумовлює вибір перекладацької стратегії та впливає на адекватність перекладу загалом.

Мета дослідження – визначення найбільш адекватних способів відтворення авторських власних назв засобами цільової мови. Аналіз здійснювався на матеріалі англomовного